

LTRK Profesionālās izglītības politikas pamatnostādnes

Virsmērķis: Izglītības sistēma veicina darbaspēka produktivitātes un saimnieciskās darbības efektivitātes celšanos. Panākot situāciju, ka Latvijas darbaspēka produktivitāte pieaug un ir sasniegts konkurētspējīgs ienākumu līmenis iedzīvotājiem un paaugstināta konkurētspēja uzņēmumiem. Profesionālā izglītība ir prestiža sabiedrībā un darba tirgū.

Profesionālās izglītības sistēmas darbības principi:

1. Izglītības iestādes sagatavo tautsaimniecības pieprasījumam atbilstošus profesionāļus, pastāvīgi sekojot līdzi un piemērojoties darba organizācijas, tehnoloģiju un procesu izmaiņām nozarēs. Tiek prognozēta tendence pieaugt pieprasījumam pēc arvien augstākas kvalifikācijas darbaspēka, jo ekonomika pāriet uz eksportējošiem sektoriem un augstāku produktivitāti.
2. Izglītības programmu satura izstrādē tiek piesaistīti uzņēmumi, nodrošinot izglītības programmu satura atbilstību mūsdienu darba tirgus prasībām. LTRK pēc iespējas iesaistās ne tikai politikas veidošanā, bet arī pati tiešā veidā cenšas palīdzēt iesaistītajām pusēm sadarboties. Nepieciešams veidot sistēmu, kurā var operatīvi mainīt izglītību programmu saturu, sagatavot jaunas izglītības programmas pēc darba devēju pieprasījuma un ar to tiešu iesaisti. Tāpat nepieciešams paredzēt, ka šo programmu īstenošana var notikt netradicionālā formātā (ārpus ierastās skolas vides, ārpus ierastā mācību gada ilguma).
3. Izglītības ieguves process tiek īstenots darba vidē. Sadarbojoties izglītības iestādēm un uzņēmumiem, pakāpeniski tiek ieviestas darba vidē balstītas mācības, veicinot izglītības guvēju izpratni par reālajiem darba aspektiem (tehniskajiem, organizatoriskajiem, psiholoģiskajiem) un nodrošinot visu iesaistīto pušu ieguvumus. Lai veicinātu uzņēmēju iesaisti DVB mācību ieviešanā, nepieciešams izstrādāt efektīvu motivācijas sistēmu.
4. Profesionālās izglītības finansēšanas modelim jābalstās izpratnē, ka profesionālās izglītības iestādes sagatavo izglītības guvējus darba tirgum, tādēļ nepieciešams nodrošināt, ka primāro pieprasījumu veido darba devēji, kas arī piedalās izglītības procesa īstenošanas finansēšanā – nodrošinot jauniešiem prakses vietas, DVB mācību modelī nodrošina atalgojumu izglītības guvējiem par paveikto darbu. Finansēšanas modelis veidots tā, lai finansētas tiktu tās profesionālās apmācības programmas, kas attiecībā pret darba tirgu strādā ar vislielāko atdevi, neatkarīgi no to juridiskās piederības. Nepieciešams palielināt IIN atvieglojumu par darba devēja izmaksātu stipendiju izglītības guvējam, kurš pie darba devēja iesaistīts DVB mācībās profesionālās izglītības programmas ietvaros.
5. Izglītības iestāžu ikdienas pārvaldībā jāievieš modelis, kas vērsts uz sadarbības tīkla ar reģiona uzņēmumiem un pašvaldībām veidošanu, veidojot izglītības iestāžu konventus, kas līdz ar skolas vadību lemj par tās stratēģisko attīstību, jaunu izglītības programmu atvēršanu, balstoties uz reģiona uzņēmumu attīstības perspektīvām, līdzdarbojas profesionālās izglītības prestiža celšanā un jaunu izglītības guvēju piesaistē, veicina izglītības iestādes pedagogu kvalifikācijas atjaunošanu un pilnveidi. Modelis jānostiprina Profesionālās izglītības likumā, nodalot to no pieaugušo profesionālās tālākizglītības un pilnveides.
6. Nozaru ekspertu padomju vieta un funkcijas jānostiprina, paredzot to lomu un nozīmi nacionāla līmeņa plānošanas nodrošināšanā, ieviešot sistēmu, kad darba devējiem ir lielāka loma,

- nosakot uzņemamo izglītības guvēju skaitu mācību iestādēs konkrētās izglītības programmās. Politikas plānošanā noteikts virziens nostiprināt darba devēju lomu profesionālās izglītības programmu satura veidošanā un paredzēta kārtība, kā darba devēju organizācijas var pārņemt profesionālās izglītības iestādes funkcijas, balstoties uz principu „nauda seko skolēnam”.
7. Uzņēmumi, tos apvienojošās organizācijas organizē un piedalās profesionālās kvalifikācijas eksāmenos kā komisijas locekļi, izvērtē izglītības guvēju zināšanas, profesionālās iemaņas un prasmes un piešķir izglītības guvējiem diplomu par profesionālās kvalifikācijas iegūšanu. Diplomi par profesionālo kvalifikāciju un vispārējās izglītības apguvi ir nošķirti. Profesionālās kvalifikācijas eksāmenus, kā arī pašas mācības, jāļauj organizēt arī citās ES valodās, ne tikai latviešu valodā. Profesijās, kur tas ir iespējams, profesionālās kvalifikācijas eksāmenus ir iespējams kārtot arī attālināti vai daļēji attālināti.
 8. Plānojot valsts vidējās profesionālās izglītības iestāžu tīklu, nepieciešams maksimāli nodrošināt resursu koncentrāciju, plānojot radniecīgu izglītības programmu apguvi tikai vienā izglītības iestādē (pilsētas/reģiona ietvaros), tomēr, ja pilsētā/reģionā ir skola, kas var piedāvāt attiecīgo izglītības programmu tādā pašā un labākā līmenī, kā skola, kas to jau piedāvā, tās iniciatīvu nevajadzētu birokrātiski ierobežot.
 9. Jānodrošina visām izglītības iestādēm, neatkarīgi no to juridiskās piederības, vienādas iespējas iesaistīties pieaugušo izglītības projektos, kurus finansē ES un valsts, nodrošinot mācīšanos tuvāk dzīvesvietai. Valsts un pašvaldības iestādēm jāļauj sadarboties ar privātām izglītības iestādēm. Regulāri jāprognozē nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences un jāpalielina investīcijas cilvēkresursos, veicinot nodarbināto darba produktivitātes pieaugumu atbilstoši darba tirgus prasībām. Jāveido sistēmu, kura sniegtu atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem, kuri iesaistās darbinieku izglītībā.
 10. Ņemot vērā tehnoloģiju straujo ieviešanu tautsaimniecībā, tām atbilstoša profesionālā izglītība ir iespējama tikai uz pietiekami kvalitatīvas pamata izglītības vai vispārējās vidējās izglītības bāzes, jo īpaši eksaktajās zinātnēs, ko novērtē, uzsākot profesionālo mācību programmu apguvi. Nepieciešams veicināt praktisko daļu apguvi sadarbības iestādēs ārzemēs, kurās ir jaunāks aprīkojums.
 11. Īstenojot valsts atbalsta un Eiropas Struktūrfondu pasākumus un programmas nodarbināto personu profesionālās kvalifikācijas celšanas apmācībām, ir jānodrošina sadarbības modelis, kurā vadošā loma ir nozaru darba devēju organizācijām, sadarbībā ar darba devējiem, apmācību sniedzējiem un atbildīgajām valsts iestādēm. Visveiksmīgāk ar pieaugušo apmācību un tālākizglītības atbalsta programmu ieviešanu nodarbojas darba devēju organizācijas, kas vislabāk izprot katras nozares un konkrēto uzņēmumu aktualitātes un īpatnības, kas balstītas uz aktuālo tirgus situāciju.
 12. Ir nepieciešams popularizēt un veicināt izpratni par modulāro profesionālās izglītības apmācību sistēmu. Ir jādefinē terminoloģija un jāveido normatīvo bāzi, lai varētu šo izglītības procesu veiksmīgi ieviest. Ir nepieciešams veikt apgūto mācību priekšmetu salīdzināšanu ar moduļiem, tādējādi veicinot kvalifikāciju iegūšanu. Ir jānodrošina, ka Valsts izglītības informācijas sistēmā tiktu uzskaitīti apgūtie moduļi, lai varētu notikt automātiska izvēle par apgūstamajiem moduļiem.
 13. Reģionālās attīstības kontekstā, reģionā strādājošo pedagogu motivācijas veicināšanai nepieciešams piemērot koeficientus atlīdzībai, lai varētu nodrošināt reģionu uzņēmumiem kvalificētu darbaspēku. Profesionālās izglītības programmu saturs ir jāveido elastīgi, sadarbojoties ar reģionu darba devējiem (DVB mācības). Jāveido reģionālo darba devēju datu bāze, kur darba devēji definē konkrētu speciālistu nepieciešamību. Jānodrošina, ka mācības, kur nav nepieciešamas praktiskas darbnīcas, piemēram, ar rīkiem vai instrumentiem, ir iespējams organizēt pilnībā attālināti.

14. Profesionālās apmācības meistarību atalgojums tiek noteikts, vadoties no atbilstošas kvalifikācijas profesionāļa atalgojuma darba tirgū, nevis no kopējās pedagoģisko darbinieku atalgojuma skalas.
15. Gadījumā, ja notiek sabiedriskā finansējuma (nodokļos iemaksātā, ES fondu, u.c.) izmantošana profesionālajā izglītībā, nepieciešams definēt finansējuma mērķi un gaidāmos rezultātus, un pēc mācību beigšanas ir jānodrošina absolventu monitorings, lai pārlicinātos par finansējuma izmantošanas rezultātiem, iekļaujot rādītājus par to, vai absolventi nonāca darba tirgū un cik ilgi tajā noturējās, kā arī, vai izdevās bezdarba riskam pakļautās personas saglabāt darba tirgū.